

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)

SSN Waldemar Płóciennik

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Ewelina Turlej

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej,
w sprawie D. J.,
skazanego z art. 54 § 1 k.k.s. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 14 maja 2024 r.,
kasacji wniesionej przez obrońcę
od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze
z dnia 22 kwietnia 2022 r., sygn. akt VII Ka (Ks) 1152/21,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Żaganiu
z dnia 24 sierpnia 2021 r., sygn. akt II K 1069/19,

**I. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Zielonej Górze do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym;**

II. zarządza zwrot oskarżonemu uiszczonej opłaty od kasacji.

[J.J.]

Waldemar Płóciennik Piotr Mirek Eugeniusz Wildowicz

UZASADNIENIE

D. J. został oskarżony o to, że:

- „1. będąc podatnikiem podatku akcyzowego, w nieustalonym okresie, jednak nie później niż do dnia 11.09.2019 r. wspólnie i w porozumieniu z P. J. (ur. [...] 1987 r.) uchylił się od opodatkowania poprzez nieujawnienie Naczelnikowi [...] Urzędu Skarbowego w Z. przedmiotu opodatkowania w postaci suszu tytoniowego w łącznej ilości 855,90 kg oraz krajanki tytoniowej przeznaczonej do palenia w łącznej ilości 1.661 kg, przechowywanych i ujawnionych w pomieszczeniach gospodarczych na posesji przy ul. Ż. w miejscowości G. w województwie [...], przez co narażono na uszczuplenie podatek akcyzowy w kwocie 1.725.951 złotych, tj. zgodnie z art. 53 §15 kks dużej wartości, tj. o przestępstwo skarbowe z art. 54 § 1 kks w związku z art. 37 § 1 pkt 1 kks w zw. z art. 9 §2 kks;
2. wspólnie i w porozumieniu z P. J. (ur. [...]1987 r.), bez wymaganego wpisu do rejestru, w nieustalonym okresie, jednak nie później niż do dnia 11.09.2019 r. w pomieszczeniach gospodarczych na posesji przy ul. Ż. w miejscowości G. w województwie [...], wytwarzał wyroby tytoniowe znacznej wartości, tj. o czyn z art. 12a ust. 2 ustawy z dnia 2 marca 2001 roku o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych w zw. z art. 20 k.k.”.

Sąd Rejonowy w Żaganiu, wyrokiem z dnia 24 sierpnia 2021 r., sygn. akt II K 1069/19, uznał oskarżonego D. J. za winnego popełnienia czynu opisanego w pkt 1 części wstępnej wyroku, wyczerpującego dyspozycję art. 54 § 1 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 2 k.k.s. i za to na podstawie art. 54 § 1 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 1 k.k.s. w zw. z art. 38§1 pkt 3 k.k.s. wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności; uznał oskarżonego za winnego popełnienia czynu opisanego w pkt 2 części wstępnej wyroku, wyczerpującego dyspozycję art. 12a ust. 2 ustawy z dnia 2 marca 2001 roku o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych i za to na podstawie art. 12a ust. 2 ustawy z dnia 2 marca 2001 roku o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych w zw. z art. 33 § 1 i § 3 k.k. wymierzył mu karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych przyjmując, że jedna stawka jest równoważna kwocie 60 zł.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze, po rozpoznaniu apelacji obrońcy, wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2022 r., sygn. akt VII Ka (Ks) 1152/21, zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Obrońca skazanego wniósł kasację od wyroku Sądu odwoławczego, zaskarżając go w całości i zarzucając:

„1. rażące naruszenie prawa, mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 54 § 1 k.k.s., poprzez dokonanie przez Sąd II instancji nierzetelnej i powierzchownej oceny podniesionego w punkcie pierwszym apelacji zarzutu naruszenia art. 54 § 1 k.k.s., a tym samym nieprawidłowe przeprowadzenie kontroli odwoławczej, w następstwie której doszło do przeniknięcia do orzeczenia Sądu drugiej instancji uchybienia polegającego na przyjęciu, że możliwym jest wypełnienie znamion tego przepisu, w sytuacji gdy nie doszło do powstania zobowiązania podatkowego, z uwagi na niewydanie do dnia wyrokowania przez organy podatkowe decyzji wymiarowej, określającej wysokość należnego do zapłaty podatku, która to ocena zarzutu polegała na ograniczeniu się przez Sąd II instancji do wskazania, że ‘nie była potrzebna i konieczna jakakolwiek decyzja organu podatkowego określająca wymiar należnego podatku akcyzowego’, bez odniesienia się do merytorycznych argumentów wskazanych przez obrońcę w treści apelacji,

2. rażące naruszenie prawa, mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 54 § 1 k.k.s., poprzez nieprawidłowe przeprowadzenie kontroli odwoławczej w zakresie prawa materialnego, w następstwie której doszło do przeniknięcia do orzeczenia Sądu drugiej instancji uchybienia polegającego na przyjęciu, iż skazany będący osobą nielegalnie prowadzącą działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania wyrobów tytoniowych swoim zachowaniem mógł wypełnić znamiona czynu zabronionego z art. 54 § 1 k.k.s., podczas gdy przedmiotem opodatkowania może być tylko działalność legalna, nigdy zaś sprzeczna z prawem, a obowiązek ujawnienia przedmiotu opodatkowania nie może dotyczyć osób, które ujawniając ten przedmiot, równocześnie dokonywałyby samooskarżenia o przestępstwo,

3. rażące naruszenie prawa, mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 99a ust. 5 ustawy o podatku akcyzowym poprzez nieprawidłowe przeprowadzenie kontroli odwoławczej, w następstwie której doszło do przeniknięcia do orzeczenia Sądu drugiej instancji uchybienia polegającego na przyjęciu w postępowaniu karnym za podstawę wyliczenia wartości narażonej na uszczuplenie bądź uszczuplonej akcyzy sankcyjnej stawki za 1 kg suszu tytoniowego wynikającej z art. 99a ust. 5 ustawy o podatku akcyzowym, która może mieć zastosowanie wyłącznie do podstępowania podatkowego, a w postępowaniu karnym skarbowym przy ustaleniu wartości narażonej na uszczuplenie bądź uszczuplonej akcyzy winna zostać przyjęta podstawowa stawka za 1 kg suszu tytoniowego wynikająca z art. 99a ust. 3 ustawy o podatku akcyzowym”.

Na podstawie art. 427 § 1 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Prokurator Prokuratury Rejonowej w Żaganiu w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej. Natomiast prokurator Prokuratury Krajowej występująca na rozprawie kasacyjnej wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona kasacja skutkowałą wydaniem orzeczenia o charakterze kasatoryjnym. Wynikało to ze stwierdzenia przez Sąd Najwyższy z urzędu (art. 536 k.p.k.) wystąpienia na etapie postępowania przed Sądem drugiej instancji uchybienia stanowiącego bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., w postaci nienależytej obsady Sądu odwoławczego. Ustalenie to prowadziło do konieczności uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia.

U podstaw powyższego ustalenia legło stwierdzenie, że apelację obrońcy oskarżonego od wyroku skazującego m.in. za przestępstwo karne skarbowe rozpoznał Sąd Okręgowy na rozprawie w składzie jednego sędziego, a więc w

składzie nienależycie obsadzonym, bowiem nieprzewidzianym przez obowiązujące przepisy dla spraw karnych, w których było prowadzone śledztwo. Takie sprawy - zgodnie z mającym zastosowanie w tego rodzaju postępowaniach art. 29 § 1 k.p.k. (art. 113 k.k.s.) - rozpoznaje sąd odwoławczy w składzie trzech sędziów. Nie mają tu bowiem zastosowania przewidziane w art. 29 § 1 k.p.k. wyjątki z: 1) art. 449 § 2 k.p.k., jako że postępowanie przygotowawcze było prowadzone w formie śledztwa (art. 151a § 2 pkt 1 k.k.s.), 2) art. 14fa ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny i niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1023 - dalej: ustawa covidowa), stanowiący że „w okresie obowiązywania stanu epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, oraz w okresie roku po ich odwołaniu w sprawach rozpoznawanych według przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego o przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności, której górna granica nie przekracza 5 lat, na rozprawie apelacyjnej sąd orzeka w składzie jednego sędziego, jeżeli w pierwszej instancji sąd orzekał w takim samym składzie”, bo ten przepis nie ma zastosowania do spraw karnych skarbowych. Jest w nim bowiem mowa o sprawach rozpoznawanych według przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego o przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności, której górna granica nie przekracza 5 lat (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2022 r., II KK 310/22 oraz D. Świecki (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Tom II. Art. 425- 673, wyd. III, teza 17).

Ponieważ w niniejszej sprawie Sąd odwoławczy orzekał na rozprawie w składzie jednoosobowym, a powinien w składzie trzyosobowym, wystąpiła bezwzględna przesłanka odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady sądu, z którą mamy do czynienia między innymi wówczas, gdy sąd orzeka w składzie wprowadzie znanym ustawie (w tym przypadku 1 - osobowym), ale nieprzewidzianym przez obowiązujące przepisy dla danego rodzaju spraw.

W związku ze stwierdzonym z urzędu uchybieniem z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. należało uchylić zaskarżony wyrok Sądu odwoławczego, nie przystępując do rozpoznania wniesionej w sprawie kasacji i przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu w Zielonej Górze do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Rozpoznając sprawę po raz kolejny, Sąd ten zadba o ukształtowanie składu orzekającego zgodnie z obowiązującymi przepisami, uwzględnivszy wyżej poczynione uwagi.

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[J.J.]

[ms]

Waldemar Płóciennik Piotr Mirek Eugeniusz Wildowicz